

Malmö stad
Arbetsmarknads- och socialnämnden

Datum

2025-10-08

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

ASN-2025-12399

Yttrande

Till

Kommunfullmäktige

**Remiss avseende Motion Anfal Mahdi (V), Anders Skans (V) och Nina Jakku (V) om 1000 kronor i sommar och jul till Malmös fattigaste barnfamiljer
STK-2025-1044**

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslår besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämndens bedömning är att det enligt gällande rätt finns ett visst utrymme för kommunen att lämna tillägg till ekonomiskt bistånd inom ramen för 12 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400).

Det vidtas på nationellt plan flera åtgärder som stärker ekonomiskt utsatta barnfamiljers ekonomiska situation. Dessa åtgärder inkluderar den målgrupp motionären vill nå med sitt förslag men når också fler barnfamiljer i en ekonomiskt utsatt situation.

Malmö stad arbetar aktivt med att möjliggöra barn och ungdomar en jämlik och meningsfull fritid, bland annat genom att erbjuda en rad gratis aktiviteter under loven.

Nämnden föreslår att motionens yrkande bör anses besvarat med vad som redovisas i ärendet.

Yttrande

Nämnden instämmer i vikten av att tillförsäkra barn och unga en meningsfull och jämlik fritid. Detta ligger väl i linje med kommunfullmäktiges mål om *En stad med goda uppväxtvillkor för barn och unga*. Nedan redovisas huruvida ett ekonomiskt tillägg som det som föreslås i motionen är förenligt med gällande rätt och om tillägget bidrar till målet.

Bakgrund och gällande rätt

Den 1 juli 2025 trädde en ny socialtjänstlag (2025:400) i kraft. Enligt 12 kap. 1 § har en enskild som inte själv kan tillgodose sina ekonomiska behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt att få ekonomiskt bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sina levnadskostnader i övrigt. Biståndet ska tillförsäkra en skälig levnadsnivå. Bestämmelsen är rättighetsgrundande och kräver en individuell behovsprövning i varje enskilt fall.

Av 12 kap. 7 § framgår vad försörjningsstödet omfattar. Genom den av regeringen beslutade riksnormen lämnas försörjningsstöd för skäliga kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon. Därutöver omfattar försörjningsstödet till exempel skäliga kostnader för boende, hushållsel och arbetsresor. Socialnämnden ska i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en högre eller lägre nivå om det finns särskilda skäl för det.

Enligt 12 kap. 2 § får socialnämnden ge ekonomiskt bistånd utöver vad som följer av 12 kap. 1 §, om det finns skäl för det. Denna bestämmelse är inte rättighetsgrundande utan utgör en kommunal befogenhet. Det finns inte något krav i lagtexten eller dess förarbeten på att bistånd enligt denna bestämmelse ska föregås av individuell behovsprövning. Beslut som fattas med stöd av 12 kap. 2 § kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär, utan endast genom laglighetsprövning enligt kommunallagen.

Kommunen är dock fortsatt skyldig att beakta likställighetsprincipen enligt 2 kap. 2 § kommunallagen. Det innebär att alla kommunmedlemmar i jämförbara situationer ska behandlas lika.

Slutsatser från en statlig utredning och tillämpning i andra kommuner

I den statliga utredningen *Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare* (SOU 2025:15), som presenterades i februari innevarande år, utreds frågan om lokala tillägg i det ekonomiska biståndet. Utredningen konstaterar att det finns ett visst utrymme för kommunerna att anpassa biståndet utifrån lokala förutsättningar och behov. Utredningen bygger sina slutsatser på gällande rätt och rättspraxis.

Inom ramen för utredningen har man genomfört en enkätundersökning som visar att omkring 43 procent av de svarande kommunerna tillämpar tillägg vid särskilda tillfällen, exempelvis högtider. Många av dessa riktar sig till barnfamiljer med långvarigt biståndsberoende. Det framgår att det främsta motivet bakom dessa tillägg är att säkerställa en skälig levnadsnivå samt att förenkla handläggningen.¹

¹ En stor del av de svarande kommunerna hade efter ett HFD-avgörande, vars innebörd var att utgifter för bredband kan täckas av försörjningsstödet, gjort schablonmässiga höjningar.

Det är dock viktigt att betona att tilläggen i fall som är jämförbara med motionärernas förslag hanteras som frivilliga stöd enligt dåvarande 4 kap. 2 § socialtjänstlagen (vilket motsvarar nuvarande 12 kap. 2 §), och inte som en generell höjning av den rättighetsgrundande riksnormen. Högsta förvaltningsdomstolen har i flera avgöranden, bland annat RÅ 1991 ref. 61 och RÅ 2010 not. 70, slagit fast att generellt utformat bistånd utan individuell prövning inte är förenligt med socialtjänstlagen när det gäller rättighetsgrundande bistånd. Det innebär att kommunen, även när den använder 12 kap. 2 §, måste säkerställa att det inte sker sammanblandning med den rättsliga normeringen i 12 kap. 1 §.

Utifrån det som framgår i utredningen är det arbetsmarknads- och socialnämndens bedömning att ett tillägg om 1 000 kronor i juni och december för familjer med försörjningsstöd kan vara förenligt med socialtjänstlagen. Detta under förutsättning att det tydligt hanteras inom ramen för 12 kap. 2 § som ett frivilligt stöd och inte integreras i riksnormen eller den rättighetsgrundande delen av biståndet. Tillägget bör då formuleras i en lokal riktlinje.

Värt att nämna är dock att regeringen i mitten av september aviserade en intention att göra det ekonomiska biståndet mer enhetligt och mer restriktivt över hela landet genom att bland annat förbjuda lokala tillägg. Regeringens förslag skulle innebära att motionens förslag inte längre blir genomförbart. Reformerna förväntas träda i kraft 1 januari 2027.

Reglemente och Regeringsformen

Genom stadens reglemente har fullmäktige gett arbetsmarknads- och socialnämnden i uppdrag att hantera arbetsmarknadsfrågor samt insatser som riktar sig till barn och unga, personer med missbruk, brottsoffer, våldsoffer, våldsutövare, skuldsatta personer och andra personer i social och ekonomisk utsatthet. Nämnden ska inom sitt ansvarsområde bland annat handlägga ärenden, fatta och verkställa beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen. Enligt 12 kap. 2 § Regeringsformen får ”ingen myndighet, inte heller riksdagen eller en kommuns beslutande organ, [...] bestämma hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag.

Malmö stads insatser för en jämlik fritid

Malmö stad arbetar aktivt för en mer jämlik tillgång till en meningsfull fritid för stadens barn och unga. Bland annat erbjuder staden en rad olika gratis aktiviteter under lov och helger i syfte att möjliggöra för människor med olika förutsättningar att delta, exempelvis:

- Genom *Kul i Malmö* samarbetar Malmö stad med lokala föreningar och organisationer för att erbjuda roliga aktiviteter och evenemang för Malmös barn och unga, året om.
- Under den åtta dagar långa *Malmöfestivalen* erbjuder staden ett tusental programpunkter, inkluderade allt från konserter till sagoläsning.
- *Sommarscen* gör kultur tillgänglig för alla genom att under sommaren erbjuda en mångfald av upplevelser för alla åldrar, däribland filmvisningar, allsång och barnteater.

Nämnden bedömer att detta arbete bidrar till att möjliggöra för barn och unga i ekonomisk utsatthet att få en meningsfull och glädjefylld sommar- och juledighet.

Ekonomiska överväganden

Det är inte givet att hushåll som uppbär försörjningsstöd är de mest ekonomiskt utsatta. Många låginkomsthushåll befinner sig strax över inkomstgränsen för när man kan beviljas ekonomiskt bistånd och exkluderas därmed från stödet, trots att deras ekonomiska levnadsvillkor i praktiken kan vara likvärdiga, eller i vissa fall mer ansträngda, än de som kvalificerar sig för stöd. Att enbart rikta stödet till hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd kan därför uppfattas som orättvist.

Därtill bör beaktas att ett schablonbelopp, enligt motionärernas förslag, på 1 000 kronor per hushåll inte tar hänsyn till hur många barn som finns i familjen, vilket skulle medföra en snedfördelning mellan olika hushåll beroende av antal barn i hushållet. Nämnden ser även en risk i att återkommande generella tillägg urholkar principen om att det ekonomiska biståndet är en tillfällig insats som syftar till att säkerställa en skälig levnadsnivå på vägen till egen försörjning. I förlängningen kan det påverka incitamenten att bli självförsörjande genom exempelvis arbete eller studier.

Det bör också framhållas att statliga åtgärder både har genomförts och aviserats i september i år, i syfte att stärka barnfamiljers ekonomi:

- Fritidskortet är ett ekonomiskt stöd som syftar till att ge barn och ungdomar i åldern 8 till 16 år möjlighet till en mer meningsfull fritid. Stödet är på 500 kronor per år och barn, respektive 2 000 kronor per år för barn som bor i hushåll med bostadsbidrag.
- Från och med 1 januari 2026 höjs bostadsbidraget för barnfamiljer. Höjningen uppgår enligt regeringen till högst 800 kr per månad för familjer med ett barn och 1000 kr per månad för familjer med två eller flera barn.

Nämnden bedömer det som positivt att det görs generella statliga höjningar för ekonomiskt utsatta barnfamiljer som når fler och bredare grupper än de som nås av höjda ersättningar inom ramen för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Samtidigt har regeringen tagit initiativ till åtgärder som kan komma att innebära ekonomiska utmaningar för barnfamiljer som uppbär försörjningsstöd. Dessa bedöms införas från och med januari 2027.

Genom *Ung i sommar* erbjuder Malmö stads ungdomar från 16 år möjlighet att praktisera i stadens verksamheter och på så vis tjäna pengar som kan användas till exempelvis sommarnöjen. Enligt 12 kap. 9 § socialtjänstlagen har hemmavarande barn och ungdomar rätt till att behålla sin lön upp till ett visst belopp utan att den påverkar familjens bistånd.

Nämndens slutsats

Det finns inom ramen för 12 kap. 2 § socialtjänstlagen för närvarande ett rättsligt utrymme för arbetsmarknads- och socialnämnden att, utifrån lokala behov och ekonomiska förutsättningar, besluta om till exempel tilläggsinsatser till barnfamiljer med försörjningsstöd vid särskilda tillfällen. Ett sådant beslut bör i så fall utformas på ett sätt som är rättssäkert, likabehandlande och administrativt hanterbart.

Nämnden bedömer det positivt att det nationellt nu vidtas flera åtgärder som stärker ekonomiskt utsatta barnfamiljers ekonomiska situation. Åtgärder som inkluderar den målgrupp motionären vill nå med sitt förslag men som även når fler barnfamiljer i en ekonomiskt utsatt situation.

Nämnden arbetar aktivt med socialtjänstlagens självförsörjningsuppdrag och bedömer att det är av största vikt att föräldrar i barnfamiljer erbjuds stöd och insatser där målet är att hjälpa föräldrarna att komma ut i arbetslivet och bli självförsörjande.

Malmö stad erbjuder en mängd kostnadsfria aktiviteter och evenemang till barn och ungdomar, vilket stärker ekonomiskt utsatta familjers möjlighet till en meningsfull och rolig fritid.

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslår att motionens yrkande bör anses besvarat med vad som redovisas i ärendet.

Ordförande

Sedat Arif

Förvaltningsdirektör

Britt-Marie Pettersson

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]